

KONSZTANTYIN IVANOV VERSTECHNIKÁJA ÉS A CSUVAS NÉPKÖLTÉS ZET

ZAHEMSZKY LÁSZLÓ

1. Minden műköltészet genezise a folklorra megy vissza. A 19. század harmadik harmadában bontakozni kezdő csuvas műköltészet első jelentős alakja, K. IVANOV (1890—1915) is felhasználta a folklórt. A népköltészet mély hatása egyaránt megnyilvánult műveinek szűzségében, kompozíciójában, költői nyelvében, — mindezt már viszonylag sokoldalúan feltárták az irodalomtörténészek.¹ Cikkemben Ivanov művészetének kevésbé kutatott oldalát, a verstechnikát vizsgálom a folklórral való kapcsolata szempontjából.

A kérdés megvilágításának fő nehézsége abban rejlik, hogy a csuvas verstankutatásnak mind a mai napig nincs megbízható összegzése, a korábbi tanulmányokban és más tárgyú kutatások elszórt verstani utalásaiban pedig meglehetősen nagy a fogalmi zavar. A csuvas népköltészet ritmikái alapjait is csupán a legutóbbi húsz esztendőben sikerült az irodalomtudománynak kielégítő módon meghatározni.²

2. Közismert, hogy minden vers legjelentősebb alkotóeleme a ritmus. Összegezve az eddigi csuvas verstani kutatások eredményeit, megállapíthatjuk, hogy a csuvas verselés egyik leglényegesebb ritmusalkotó tényezője a nyelvi hangsúly. A csuvas szó hangsúlya a hátulról számított első teljes képzésű magánhangzón van (várman „erdő”, sámrák „fiatal”), ha pedig a szóban csak nem teljes képzésű magánhangzók fordulnak elő, akkor a szó első szótagján (pělét „felhő”). Eddigi ismereteink szerint a csuvas népi verselés a hangsúlyos verselésnek ahhoz a típusához tartozik, amelyben nemcsak a hangsúlyos szótagok száma kötött, hanem a hangsúlytalanoké is, tehát a vers szótagszámláló, a hangsúlyos és hangsúlytalan szótagok helye, váltakozásának rendje azonban nincs rögzítve. Ezt a versrendszert N. IVANOV verskutató terminológiájával *szillabo-tonizált* verselésnek nevezzük. Ennek illusztrálására vegyünk egy népdalt:

Xěvel ansa larsassän,
Kayat' tēñče ilemē.
Xirti kurāk yešersen,
Kilet xirēñ ilemē.

Ha a nap leszállt,
Eltűnik a világ szépsége,
Ha a mezei fű kizöldült,
Megjön a mező szépsége.

A hangsúlytalan szótagokat \cup , a hangsúlyosakat \downarrow jellel jelölve a következő képletet kapjuk:

$\cup \downarrow \cup \downarrow \cup \downarrow \cup$
 $\cup \downarrow \cup \downarrow \cup \downarrow \cup$
 $\cup \downarrow \cup \cup \cup \cup \downarrow$
 $\cup \downarrow \cup \cup \cup \downarrow \cup$

A négy soros népdal minden sora 7 szótagú, soronként 3 hangsúlyos szótag van, a hangsúlyok elhelyezkedése kötetlen.

A 7 és 8 szótagos sorokban, amelyek a legelterjedtebbek a csuvas népdalokban, a hangsúlyos szótagok száma 3, a hosszabbakban 4 vagy több. A kis szótagszámú sorokban megfigyelhető a hangsúlyos és hangsúlytalan szótagok viszonylag szabályos váltakozására irányuló tendencia. Ennek eredményeképpen nem ritkán szinte tökéletes elrendezésű versszakokat is találunk:

Tukmak sassi yan kayat',	A husáng hangja messze száll,	⌋ ⌋ ⌋ ⌋ ⌋ ⌋ ⌋
Pštēm yala xuskatat' ...	Az egész falut felforgatja ...	⌋ ⌋ ⌋ ⌋ ⌋ ⌋ ⌋
Xurān tukmak viteret,	A nyírfahusáng dolgozik,	⌋ ⌋ ⌋ ⌋ ⌋ ⌋ ⌋
Kantār pirri šuxelet. ³	A kendervászon vékonyodik.	⌋ ⌋ ⌋ ⌋ ⌋ ⌋ ⌋

3. A Konsztantyin Ivanovról szóló szakirodalomban általában csak annyi utalást találunk verstechnikájára, hogy mind lírai, mind epikai műveiben a népi hétszótagos formát használta fel, tudatosan megjavította a csuvas vers hangzását, és a szillabo-tonikus verseléshez közelítette.

Nem találunk részletes elemzést arra vonatkozólag, hogy hogyan, milyen eszközökkel valósította ezt meg, ritmikailag hogyan építette fel sorait. Vizsgálódásom elsősorban ennek megállapítására irányult. Megfigyeléseimet a költő legértettebb epikai alkotása, a *Narszpi* című elbeszélő költemény hangszalagra rögzített szövege alapján végeztem.⁴ Vizsgálódásaim első tapasztalatai a következő eredményekre vezettek:

A több mint kétezer soros műben csak elenyésző számban vannak 6, ill. 8 szótagos sorok, amelyek a csuvas variált szillabikában gyakran előfordultak. Minden sorban 3 hangsúlyos szótag van, a 8 szótagos sorokban esetenként 4. Az egyes sorok kb. 88¹/₁₀-ban hangsúlyos szótagra végződnek. A többi sorban az utolsó előtti, ill. a hátulról számított 3. szótagon van a hangsúly, ez utóbbi azonban meglehetősen ritka. A hangsúlyos szótagokat általában névszóragok, határozói igenevek végződései, a teljes képzésű magánhangzót tartalmazó ige-
ragok, erősítő partikulák (-ta, -te, -ax, -ex) adják. Azokban az esetekben, amikor a hangsúly az utolsó előtti szótagra esik, gyakran találunk a sor végén jelen idejű többesszám 3., valamint múlt idejű egyszám 3. és többesszám 3. személyű igét, amelyeknek ragjaiban nem teljes képzésű magánhangzók szerepelnek (-ássě, -essě; -rě, -čě, -rěs, -čěs).

Ha a sor hangsúlyos szótagra végződik, a három hangsúly a hétszótagos sorban 15-féle kombináció szerint helyezkedhet el, ebből vizsgálataim szerint hatnak van Ivanovnál verstani realizálódása:

1. ⌋ ⌋ ⌋ ⌋ ⌋ ⌋ ⌋
2. ⌋ ⌋ ⌋ ⌋ ⌋ ⌋ ⌋
3. ⌋ ⌋ ⌋ ⌋ ⌋ ⌋ ⌋

4. $\cup \cup \cup \downarrow \cup \cup \downarrow$
 5. $\downarrow \downarrow \cup \cup \cup \cup \downarrow$
 6. $\cup \cup \downarrow \downarrow \cup \cup \downarrow$

A hangsúlyok elhelyezkedése szempontjából a legkiegyensúlyozottabb az első variáció, amelyben az 1., a 4. és a 7. szótag hangsúlyos. Ez a sorfelépítés valósul meg Ivanovnál a legtöbbször:

Yal včšěnci sěm vārman Faluvégi sötét erdő $\downarrow \cup \cup \downarrow \cup \cup \downarrow$
 Teměnsěn pit yanārat'. Valamiért nagyon zúg. $\downarrow \cup \cup \downarrow \cup \cup \downarrow$

A költő második leggyakrabban használt sorfaját, amelyben a 2., 3. és 7. szótagon van a hangsúly, a következő példa szemlélteti:

Tatax tepčr tapxārne És újból $\cup \downarrow \downarrow \cup \cup \cup \downarrow$
 Tuyne turěš sūntarsa. Folytatták a lagzit hevesen. $\cup \downarrow \downarrow \cup \cup \cup \downarrow$

A harmadik leggyakoribb sorfajában hangsúlyos az 1., a 3. és a 7. szótag:

Tuy kaysassān taxsāncčēn Mikor a lakodalom elment, sokáig $\downarrow \cup \downarrow \cup \cup \cup \downarrow$
 Yantārārě sěm vārman. Zúgott a sötét erdő. $\downarrow \cup \downarrow \cup \cup \cup \downarrow$

Viszonylag kevesebbszer fordul elő a 4. sorfajta, amelyben a 2., a 4. és a 7. szótag hangsúlyos:

Āšta tarsa pītapar! Hová fussunk és rejtőzzünk el?! $\cup \downarrow \cup \downarrow \cup \cup \downarrow$

Ezek a sorfajták egymással és más variációjú sorfajtákkal szabadon párosulhatnak. Példa az 1. és a 3. sorfajta összekapcsolására:

Těrlě-těrlě čěčeksēn A különféle-különböző virágok $\downarrow \cup \downarrow \cup \cup \cup \downarrow$ (3.)
 Īrā šārši sarālat'. Jó illata szétárad. $\downarrow \cup \cup \downarrow \cup \cup \downarrow$ (1.)
 Pur sěrte te kayāksēn Az egész földön a madarak $\downarrow \cup \downarrow \cup \cup \cup \downarrow$ (3.)
 Layāx yurri yanārat'. Szép éneke zeng. $\downarrow \cup \cup \downarrow \cup \cup \downarrow$ (1.)

A költő nem törekszik arra, hogy egy-egy sortípust huzamosabb ideig alkalmazzon egymás után, ez monotonitást eredményezne. Azonos felépítésű sor legfeljebb háromszor kerül egymás mellé:

Īy attesēm, annesēm, Ó, apácskám, anyácskám, $\downarrow \cup \downarrow \cup \cup \downarrow$
 Měnsěn šīrēr xěr pušne, Miért pusztítottátok el lányotokat $\downarrow \cup \downarrow \cup \cup \downarrow$
 Měnsěn patār xěrěre Miért adtátok lányotokat $\downarrow \cup \downarrow \cup \cup \downarrow$
 Šičě yutān alline? Idegenek kezébe? $\downarrow \cup \downarrow \cup \cup \downarrow$

Ivanov hétszótagos sorait *metszet* osztja két félsorra a 4. szótag után.⁵ Egy félsor egy prozódiai periódus. (Itt ugyanolyan jelenséggel találkozunk, mint a magyar hangsúlyos verselésben, ahol annyi a metszet, ahány ütem — helyesebben: verstag — van egy sorban; a sormetszet és az ütemhatár tehát rendszerint egybeesik.) A két prozódiai periódus közti szünet különösen jól érzékelhető azokban az esetekben, amikor az első periódus utolsó szótagja többes-számú névszóragozási affixumokat (-sem stb.), birtokos személyragokat (-ám, -ěm; -u, -ü, -ě, -i; -ár, -ěr), erősítő partikulákat (-ax, -ex; -ta, -te), indulatszókat (ay, éy) tartalmaz. Pl.:

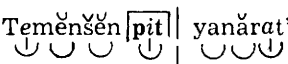
Aká tuy ta | šáká tuy, Itt a lagzi, ez a lagzi,
Pisák tuy ta | pásák tuy! A nagy lagzi, az elrontott lagzi!

Az első prozódiai periódusban 2 hangsúlyos, a másodikban 1 hangsúlyos szótag van. A második periódusban általában háromszótagos szavakat használ a költő. Azokban a ritka esetekben, amikor a második periódus egy egyszótagos és egy kétszótagos szóból tevődik össze, az egytagú szó legtöbbször elveszti hangsúlyát. (Pl. a *sěm vārman* „sötét erdő” jelentésű jelzős szerkezetben a *sěm* szó hangsúlytalan.) Az erősítő partikulák, a tagadószók (šuk, mar, an) azonban hangsúlyosak, s a velük grammatikai kapcsolatban álló szó veszti el hangsúlyát. (Pl.: *an kětěr!* „ne várjatok!”)

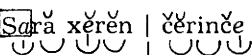

Mindkét prozódiai periódusnak egy-egy prozódiai hangsúlya (vershangsúlya) van. Az első prozódiai periódusban tehát a 2 hangsúlyos szótag egyikére nagyobb nyomaték (ictus) kerül.

A nyomaték a következő módokon állhat elő:

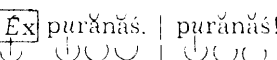
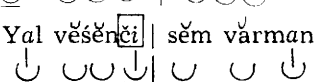
a) A logikai hangsúlyt hordozó szó szóhangsúlya nyomatékosabb. Pl.:

Teměněšēn | **p**it | yanārat' Valamiért *nagyon* zúg.

b) A teljes képzésű magánhangzót tartalmazó hangsúlyos szótag ejtése nyomatékosabb, mint a *csak* nem teljes képzésű magánhangzókat tartalmazó szó hangsúlyos szótagjéé. Pl.:

Sarā xěřēn | čěřinče A szép leány szívében

Pětēm Silpē | puxāněčě Egész Szilbi összegyűlt

c) Nagyobb nyomaték van az erősítő partikulát, az -i birtokos személyragot, indulatszót (ay, éy, éx), tagadószót (mar, an) tartalmazó hangsúlyos szótagon. Pl.:

Éx purānās. | purānās! Ó, élet, élet!

Yal vēšēncē | sēm vārman Faluvégi sötét erdő

d) A metszethez közelebb álló, teljes képzésű magánhangzót tartalmazó nyílt hangsúlyos szótagra nagyobb nyomaték esik. (A jelenség okának feltárása fonetikai vizsgálatokat igényel). Pl.:

Tepěř kil [e] | kayar-xa Menjünk csak egy másik házba
 ↓ ↓ ↓ ↓ | ↓ ↓ ↓
 (= a szomszédba)!

Tepěř kunn [e] | uramra Másnap az utcán
 ↓ ↓ ↓ ↓ ↓ | ↓ ↓ ↓ ↓

e) Ha az első periódusban négyszótagos szó van, akkor a tulajdonképeni szótaghangsúly hordozza a nagyobb nyomatékot, míg a szó valamelyik másik szótagjára mellékhangsúly esik. (Ugyancsak további vizsgálatokat igényel, milyen tényezők befolyásolják a mellékhangsúly helyét.) Pl.:

Kěpěřtet [se] | tǎřašě (Lábukkal) dobogva állnak
 ↓ ↓ ↓ ↓ ↓ | ↓ ↓ ↓ ↓

Xuplay [ma] řě | sěm vǎřman Nem rejthette el a sötét erdő
 ↓ ↓ ↓ ↓ ↓ | ↓ ↓ ↓ ↓ ↓

4. A csuvas népdalokban igen fontos versszervező elem az *alliteráció*, amelynek két fajtáját különböztetjük meg: *a soreleji és a sorbelseji alliterációt*. Ivanov mindkét formával szívesen él. Műveiben a soreleji alliteráció (más szóval: előrim) több variációját találjuk.

a) A két sor első szótagja tisztán összecseng:

Yulaški kaš vilyasa	Az utolsó estén játszani
Yulas arām puliččēn	Akar asszonyá-levése előtt
Payan pulnǎ yěš sínčēn	A ma történt dologról
Pakǎltatrěš tětčēnčēn.	Beszélgettek sötétedésig.

Meglehetősen ritkán fordul elő.

b) Az alliteráló szótagok vokálisai csak hangrendileg egyeznek meg:

Kǎntǎrła te,	šěřle te	Se nappal, se éjjel
Kanlě ĩyxǎ kurmarām		Nyugodt álmot nem láttam
Tilla sisse sarǎ kin		A tilót észrevéve a szép meny
Tatax yurlať yurrine		Újból dalolja a dalát
		(Timěř tilǎ — A vastiló)

c) Leggyakrabban csak a szóeleji konzonáns azonos (a vokálisok még hangrendileg sem egyeznek meg):

Věři yunlǎ čěřem pur	Forró vérű szívem van,
Vatǎ karčǎk annem pur	Öregasszony anyám van

Pirěn yalta pěr karčák A falunkban egy öregasszony
 Purānatčě ělĕkrex Ěldegĕlt hajdanán
 (Timěr tĭlĕ — A vastiló)

A szóeleji alliterációnak hasonló variánsai vannak. Pl.:

a) Šurā šuyttan larat', tet. Azt mondják, hogy fehér ördög ül

b)–c) kombinációja:

Timěr tĭlĕ tesenex Ha a vastilót emlegetik
 (Timěr tĭlĕ — A vastiló)

5. Ivanov rímtechnikájának vizsgálata azt mutatja, hogy a költő a sorvégek kialakításában is a népköltészet hagyományait követi. Műveiben megtaláljuk a csuvas népdalok valamennyi rímtípusát — kezdve a legprimitívebb rímtől, a szóismétléstől (önrímtől):

Küršĕn ěšme pulmasan,	Ha a szomszédnak nincs innivalója,
Uyranne te ěšĕpĕr.	Akkor <i>uyrant</i> iszunk.
Uyranĕ te pulmasan,	Ha uyan sincs,
Turā parassa kĕĕpĕr.	Amit isten ad, megvárjuk.

Leggyakrabban azonos szófajokat rímeltet; rímei — akárcsak a népköltészet alkotáskban — nagyjából ragrímek.

a Tĕrlĕ-tĕrlĕ čĕĕksen	A különféle-különböző virágok
b Īrā šārši saralat'.	Jó illata szétárad.
a Pur šĕrte kayăksen	Az egész földön a madarak
b Layăx yurri yanărat'.	Szép éneke zeng.

Az 1. és a 3. sorban egy-egy többesszám genitivusban álló főnév, a 2. és 4. sorban egy-egy jelen idő egyesszám 3. személyben álló ige cseng össze egymással.

A ragok egyezése miatt Ivanovnál szinte kizárólag tiszta rím fordul elő. Néha felbukkan egy-egy, a népköltészet ősi elemeit idéző *disszonánc*:

Tašta-tašta ayakra	Messze-messze valahonnan
Šalt-šalt tuni ĭltĕnet.	Csattogása hallatszik.
Aptărasa tuxatmăš	Nyöszörögve a boszorka
Tilla čenme titănat'.	A tilót hívni kezdi.
	(Timěr tĭlĕ — A vastiló)

A kötött hangsúlyos sor szervezésének eredményeképpen rímei kb. 68⁰/₀-ban emelkedő hímrímek; nagyon kevés a nőrím (⏟) és a daktilikus rím (⏟⏟):

Nar pek xitre xěřsem
Akăřsem pek utăřřě,
Āankăr-Āankăr tenkisem
Yăltărtatsa pirařřě.

Văxăĉepe ěřlěpěr,
Văxăĉepe ěřěpěr.
Kilte ěřme pulmasan,
Kürřě patne kěřěpěr.

Gyönyörűszép lányok
Hattyúként járnak,
Zengő-pengő érmeiket
Csillogtatva mennek.

A maga idején dolgozunk,
A maga idején iszunk.
Ha otthon innivaló nincs,
A szomszédhoz elmegyünk.

Sajátos ivanovi strófaszervezetről nem beszélhetünk: lírai versei általában négy-, hat-, vagy nyolcsorosak; epikus művei szintén négysorokból tevődnek össze hosszabb egységekké. Noha költészetében a rímnek csak másodlagos szerepe van — inkább díszítő-, mint alapvető versalkotó elem —, Ivanov a rímtechnikáját is csiszolja. *A két lány* (Ikě xěr) című verses meséjében még alig van rím; 32 sorából mindössze 3 négysoros egységet kapcsol össze egy-egy félrím (x a x a), az is szóismétlésből adódó önrím (2—4., 6—8., 10—12. sor). *A vastilóban* már néhány, páros (a a b b) és félrím révén összekapcsolt négysoros egységeket találunk, míg *Az özvegyasszony* (Tălăx arăm) című balladáját zömmel párrímekben írta. Legérettebb epikai alkotásában, a *Narszpi*-ban a négysoros egységek húszsoros szakaszokká szerveződnek, bennük egyaránt találunk páros és félrímeket, s megjelenik a népköltészetben viszonylag ritka *keresztrím* (a b a b) is.

Ikě savni pěrleřsen,
Puřne tayřě vat yuman.
Pěr-ik tapxăr sil věršen
řřăp lăplanĉě řem vărman.

A két szerelmes egysülvén,
Fejét lehajtotta az öreg tölgy,
Egyszer-kétszer fújt a szél,
Egészen elcsöndesedett az erdő.

6. Összegzésül megállapítható, hogy Ivanov — miközben felhasználta a népköltészet minden versalkotó elemét — *innovációként* a mozgó hangsúlyos sor kialakítására, azaz a hangsúlyok tudatos rendezésére törekedett. Ebben a népi verselésnek a kis szótagszámú sorokban fellépő, a hangsúlyos és hangsúlytalan szótagok szabályos váltakozására irányuló tendenciájára támaszkodott. Erősen valószínűsíthető, hogy ezen túlmenően a szillabo-tonikus rendszerű 19. századi orosz klasszikus költészettel való megismerkedése is forrása volt újításának, ennek igazolására azonban fordítói munkásságának formai szempontú részletes elemzésére van szükség.

JEGYZETEK

1. E problémakör kérdéseit tárgyalják a következő tanulmányok: ГОРСКИЙ, С. Язык поэзии К. В. Иванова. Учёные записки Научно-исследовательского института, вып. XII. сс. 191—225. Чебоксары 1955. — ПАВЛОВ, Н. Драматические элементы в поэме „Нарспи” Иванова К. В. Учёные записки Чувашского Государственного Педагогического института, вып. IX. сс. 111—126. Чебоксары 1956. — ДОЛГОВ, В. Чăваш халăх поэчĕ К. В. Иванов. Шупашкар 1961. — Классик чувашской поэзии. Сборник статей. Чебоксары 1966. — СИРОТКИН, М. Очерки дореволюционной чувашской литературы. Чебоксары 1967. — СИДОРОВА, Е. Чувашский фольклор в творчестве К. В. Иванова. „Чувашский язык. литература и фольклор.” Вып. I. сс. 352—364. Чебоксары 1972. — ZAHEMSZKY L. Folklore in early Chuvash poetry. Neohelicon, t. VI. fasc. 1. Akadémiai Kiadó — John Benjamins B. V. 1978.
2. A kérdés tudományos megalapozottságú tisztázását elsősorban N. IVANOV, N. PAVLOV, V. RODIONOV és N. ROMANOV végezte el.
3. Az idézett népdalok СИРОТКИН, М. Чувашский фольклор. Чебоксары 1965. с. könyvből valók. — A csuvas szövegeket a nemzetközi turkológiai átirásban adom, a nyersfordításokat is én készítettem.
4. A poémát P. HUZANGAJ (XUSANKAY) csuvas költő, K. V. Ivanov földije olvasta magnetofonszalagra. Ő fordította oroszra a Narszpít.
5. A csuvas népi verselésnek vitatott kérdése a sorok tagolása. ROMANOV a hétszótagos rövid sorokat két ritmikai egységre bontja, a negyedik szótag után cezurával. (Vö. РОМАНОВ Н. Халăх юррисен техникипе формисем. „Сунтал”, 1928, №8. — Idézi: ИВАНОВ Н. О чувашском народном стихосложении. Чебоксары 1957. с. 27.) N. IVANOV elismeri ugyan, hogy a csuvas népdalok verssoraiban van szünet, ez azonban nem annyira érzékelhető, hogy bármiféle hatást gyakorolna az egész mű ritmikai rendszerére, és önkényesnek tartja a sorok tagolását. Kivételt csupán a 14 szótagos sorokban lát, amelyeket cezúra oszt két 7 szótagos sorra. (Vö. IVANOV, N. Idézett mű, pp. 27—28, 36.)

IRODALOM

- АШМАРИН, Н. Очерк народной поэзии у чуваш. „Этнографическое обозрение”, кн. XIII—XIV, №№ 2—3. Москва 1892.
- ЖИРМУНСКИЙ, В. О тюркском народном стихе. „Тюркский героический эпос”. Ленинград 1974.
- ИВАНОВ, К. Сырнисен пуххи. Шупашкар 1957.
- ИВАНОВ, Н. О чувашском народном стихосложении. Чебоксары 1957.
- ИВАНОВ, Н. Чăваш савви. Историйĕне теорийĕн ыйтăвĕсем. Шупашкар 1977.
- РОДИОНОВ, В. Чувашское стихосложение и пути его развития. (Дооктябрьский период.) Автореферат кандидатской диссертации. Москва 1979.
- РОМАНОВ, Н. Халăх юррисен техникипе формисем. „Сунтал”, 1928, №8.
- СИДОРОВА, Е. Чувашский фольклор в творчестве К. В. Иванова. „Чувашский язык, литература и фольклор”. Вып. I. сс. 352—364. Чебоксары 1962.
- СИРОТКИН, М. Чувашский фольклор. Чебоксары 1965.
- СИРОТКИН, М. Очерки дореволюционной чувашской литературы. Чебоксары 1967.
- СĔСĔПĔЛ М. Сăва сырасипе ударени правилисем. „Сыра нисен пуххи”, сс. 149—155. Шупашкар 1959.
- Чăваш саввипе чĕлхе стилĕ сиччен. Литература теорине сырнă статьясен пуххи. Шупашкар 1957.
- Чăваш халăх юррисем. Г. Федоровран сырса илнĕ 620 юрă-кĕвĕ Шурашкар 1969.
- ЮМАРТ, Г. Революцичен чăвашла куçарнă поэзи. „Чувашский язык, литература и фольклор”. Вып. 4, сс. 137—193. Чебоксары 1974.

ТЕХНИКА СТИХОСЛОЖЕНИЯ КОНСТАНТИНА ИВАНОВА И ЧУВАШСКОЕ НАРОДНОЕ ТВОРЧЕСТВО

ЛАСЛО ЗАХЕМСКИ

Литература каждого народа уходит корнями к устному народному творчеству. Не избежал влияния фольклора и первый знаменитый поэт чувашской поэзии К. В. Иванов (1890—1915). Глубокое влияние устной народной поэзии проявилось в тематике, композиции и поэтическом языке его поэм.

В настоящей статье автором исследуется связь техники стиха поэта с чувашским народным стихосложением. По примеру широкого фактического материала автором доказано, что К. В. Иванов, опираясь на тенденцию к систематичному чередованию ударных и безударных слогов, свойственную малосложным строкам силлабо-тонизированного чувашского народного стихосложения, в своём стихотворном творчестве стремился к сознательному упорядочению ударных слогов в строке, — таким образом, не отрываясь от фольклора, поэт стал новатором.